

Betænkning

over forslag til lov om sygehusvæsenets deltagelse i uddannelse inden for kliniske fag ved det lægevidenskabelige studium m. v.

(Afgivet af undervisningsudvalget den 29. maj 1975).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder. Undervisningsministeren har i forbindelse hermed skriftligt besvaret en række spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Danske Lægestuderendes Landsråd og Foreningen af yngre Læger, Københavns Amtskommune og Århus amtsråd.

Et *flertal* (udvalget undtagen fremskridtspartiets og venstresocialisternes medlemmer) kan tilslutte sig ministerens svar på udvalgets spørgsmål nr. 3, 4 og 6 (bilag 1-3) og indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) finder, at en gennemførelse af lovforslaget vil være en groft diskriminerende forskelsbehandling af universiteterne i Århus og Odense i forhold til Københavns universitet. Den ligestilling, der tilstræbes mellem universiteterne gennem tilskud til lærerlønninger, undervisningslokaler og andre udgifter, vil kun gælde den helt basale prægraduate undervisning. Opretholdelsen af den høje tekniske standard, der økonomisk belaster universitetsklinikker i deres egenskab af videnskabeligt avancerede undervisningsanstalter, vil lovforslaget for Århus universitets vedkommende fra staten overvælte på Århus amtskommune.

Lignende har været tilfældet for det medicinske fakultet i Odense siden dets oprettelse.

En sådan økonomisk skævdeling af økonomiske byrder og forudselige geografisk bestemte undervisningsmæssige kvalitetsforskelle er ikke rimelig.

Mindretallet indstiller derfor lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *andet mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) må efter undervisningsministerens klare erklæring ved 1. behandling af lovforslaget gående ud på, at hensigten med forslaget netop er, at ministeren uden at skulle gennem folketinget kan nedlægge en af de kliniske undervisningssektioner eller på anden måde indskrænke den kliniske undervisningskapacitet, vende sig mod lovforslaget.

Baggrunden for mindretallets indstilling er den betydelige frygt for ukvalificerede beslutninger i så henseende, man må nære efter at have set dels bemærkningerne til lovforslaget, dels svaret på udvalgets spørgsmål nr. 3, som er bilagt betænkningen (bilag 1).

Mindretallet bestrider ikke, at der i dag er meget betydelige problemer med videreuddannelseskapaciteten — problemer, som i øvrigt længe har kunnet forventes at kulminere omkring 1975-76, fordi man på dette tidspunkt ville have fem store årgange i systemet.

Men mindretallet anfægter, at disse problemer — som til en vis grad skyldes nogle ret vilkårlige videreuddannelseskraav — skal være bestemmende for, hvor mange læger der bør uddannes. Med andre ord: hvis der f. eks. var enighed om, at der burde uddan-

nes langt flere, ville man selvfølgelig også kunne finde en løsning på problemet omkring uddannelseskapa- citeten.

Mindretallets indstilling er baseret på, at intet i den nuværende situation tyder på en overdreven lægebestand på længere sigt sammenlignet med andre økonomisk højt- udviklede lande, mens ministeren ikke desto mindre synes at bedømme den nuværende lægeproduktion som alarmerende i sine konsekvenser på længere sigt. Denne be- dømmelse hviler efter mindretallets mening på forkerte skøn og overslag. Det fremgår bl. a. af svaret på spørgsmål 3, ad 2 (bilag 1). Her forudsættes en tilgang til studiet på 12-1300 årligt, mens den faktiske tilgang i de seneste år har været 11-1200. Der for- udsættes en gennemførelsesprocent på 60, mens de seneste undersøgelser tyder på, at

den er 55. Der forudsættes en „gennem- snitlig erhvervsperiode“ på 30 år, mens de almindelige dødelighedstabeller giver et lidt lavere resultat og man helt ser bort fra det faktum, at det gennem en længere år- række (også under lægemangel) har vist sig, at kun ca. 85 pct. af lægerne i de erhvervs- aktive aldersgrupper er faktisk erhvervs- aktive i Danmark. Alene disse tre korrek- tioner fører til en „lægestand i ligevægts- situationen“, som er ca. 25 pct. lavere end angivet i svaret.

Mindretallet ønsker ikke at give ministe- ren bemyndigelse til at ændre på uddan- nelseskapa- citeten, eftersom det under for- slagets behandling er demonstreret, at en sådan beslutning let vil blive truffet på et helt forfejlet grundlag, og indstiller derfor forslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Brixtofte (V).

Brøndsted (V).

Tove Nielsen (V).

Brøndlund Nielsen (V).

Halvgaard (FP).

Eva Rothenborg (FP).

Chr. Christensen (KrF),
næstformand.

Arnfast (CD).

Camre (S).

Jens Kristian Hansen (S).

Robert Pedersen (S).

Winnie Russell (S).

Søgaard (S).

Svend Haugaard (RV),
formand.

Kristine Helberg (SF).

Sigsgaard (VS).

Gerda Møller (KF).

Bilag 1.

UNDERVISNINGSMINISTERIET

Ad forslag til lov om sygehusvæsenets deltagelse i uddannelse inden for kliniske fag ved det lægevidenskabelige studium m. v. (F. 184).

Spørgsmål 3:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentarer til Danske Lægestuderendes Landsråds og Foreningen af Yngre Lægers henvendelse til udvalget af 9. maj 1975 vedrørende lovforslaget (F. 184 — bilag 4*), idet man særlig peger på det sidste afsnit i henvendelsen.

Svar:

Kommentarerne til henvendelsen fra Danske Lægestuderendes Landsråd og Foreningen af Yngre Læger kan opdeles i 3 punkter:

1. Hvorvidt den kliniske uddannelseskapacitet som opgjort i Esther Ammundsen-betænkningen er afgørende for de i bemærkningerne til lovforslaget anførte kapacitetsbetragtninger.

2. Bestanden af læger på længere sigt.

3. Videreuddannelseskapaciteten.

ad 1. Det anføres i henvendelsen, at Esther Ammundsen-betænkningen i sit minimumskøn regner med 3 sektioner i København, samt at det ser ud til, at undervisningsministeriet har lagt sig tæt op ad dette alternativ i bemærkningerne, men alligevel forudser, at man kan undvære kapacitet svarende til en sektion.

Hertil skal bemærkes, at undervisningsministeriet *ikke* har taget udgangspunkt i minimumsalternativet for den kliniske kapacitet, idet man mener, at der også må tages hensyn til den allerede opbyggede uddannelseskapacitet ved den teoretiske del af lægeuddannelsen på de tre uddannelsessteder (København, Århus og Odense). Esther Ammundsen-betænkningen giver ikke absolutte tal for den eksisterende teoretiske kapacitet, men viser klart, at denne relativt set i forhold til den kliniske kapacitet er

bedst udbygget vest for Store Bælt. Hertil kommer, at man generelt sigter mod en nogenlunde ligelig fordeling af uddannelseskapaciteten øst og vest for Store Bælt. Undervisningsministeriet kan på denne baggrund ikke anse det for forsvarligt at lægge de minimale tal for den kliniske kapacitet vest for Store Bælt til grund for vurderingerne.

Undervisningsministeriet må endvidere af hensyn til de statsfinansielle konsekvenser ved klinisk uddannelse under amtskommuner og kommuner lægge vægt på at opnå fuld udnyttelse af Rigshospitalets kliniske uddannelseskapacitet. Ud fra disse betragtninger har undervisningsministeriet ment, at en nedgang i tilgangen til lægeuddannelsen måtte medføre konsekvenser for opbygningen af klinisk uddannelseskapacitet under amtskommune og kommune i Københavnsområdet.

ad 2. I bemærkningerne til lovforslaget er anført, at den nuværende tilgang til lægeuddannelsen svarer til en bestand af læger på 23.000 på længere sigt. Grundlaget for beregningen er, at man med en tilgang til lægeuddannelsen på 1.200-1.300 årligt og en gennemførelsesprocent på 60 vil få en årlig kandidatproduktion på ca. 750. Hvis lægerne har en gennemsnitlig erhvervsperiode på 30 år, vil man herved få en lægebestand på — afrundet — 23.000. Hvis den gennemsnitlige erhvervsperiode når op på 35 år, når lægebestanden i ligevægtssituation helt op på 26.000. Hvis den årlige lægeproduktion falder til 600 og den gennemsnitlige erhvervsperiode ligger på 30 år, reduceres lægebestanden til 18.000 i ligevægtssituationen.

Disse beregninger er naturligvis meget forenkledede, når der tages hensyn til svingninger i tilgang og muligheder for ændringer i pen-

*) Ikke optrykt her.

sionsalder m. v. Tallet på 23.000 er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget for at vise, at væksten i bestanden af læger ikke er afsluttet i 1987, men kan fortsætte ret længe med den nuværende tilgang til uddannelsen.

ad 3. Baggrunden for det i bemærkningerne til lovforslaget anførte vedrørende videreuddannelseskapaleten er sundhedsstyrelsens notat af 8. maj 1974 vedrørende lægeuddannelsen.

Det skal i tilslutning hertil bemærkes, at der i foråret 1974 afholdtes en række møder i sundhedsstyrelsen med repræsentanter for indenrigsministeriet og Den almindelige Danske Lægeforening bl. a. på baggrund af, at det i de seneste år har vist sig stadig vanskeligere at give de nyuddannede lægevidenskabelige kandidater en kompetencegivende ansættelse i sygehusvæsenet. Disse drøftelser munder bl. a. ud i, at sundhedsstyrelsen

udsendte det nævnte notat af 8. maj 1974 indeholdende en skitse til en ændret uddannelse til almen praksis. De i skitsen indeholdte forslag var baseret på en uddannelseskapalet af ca. 600 læger til uddannelse efter embedseksamen. Notatet gav herefter anledning til, at der af indenrigsministeriet blev nedsat en arbejdsgruppe, der nærmere skulle overveje spørgsmålet om uddannelse af læger til almen praksis.

Det skal i øvrigt bemærkes, at videreuddannelsesproblemet allerede nu er akut, idet der er en stor „pukkel“ af lægevidenskabelige kandidater, der mangler den nødvendige videreuddannelsesmulighed. Ifølge „Ugeskrift for Læger“ (16/1974) havde kun 51 pct. af kandidaterne fra vintereksamen 1973/74 opnået beskæftigelse, og heraf kun en lille del i stillinger, som kan medregnes i den obligatoriske kliniske videreuddannelse.

Bilag 2.

UNDERVISNINGSMINISTERIET

Ad forslag til lov om sygehusvæsenets deltagelse i uddannelse inden for kliniske fag ved det lægevidenskabelige studium m. v. (F. 184).

Spørgsmål 4:

I relation til henvendelsen fra de to for- eninger udbeder man sig ligeledes en uddyb- ning af ministerens erklæring under 1. be- handling af lovforslaget om, at lovforslaget ikke var et forsøg på at „luske en adgangs- begrænsning ind ad bagvejen“.

Svar:

Der er for øjeblikket ikke hjemmel til at gennemføre adgangsbegrænsning ved en universitetsuddannelse for mere end et år ad gangen, og da kun på grund af akutte kapacitetsproblemer, der hurtigst muligt skal søges afhjulpet. Det foreliggende lovforslag søger ikke at ændre ved dette forhold.

Spørgsmålet om adgangsbegrænsning ved lægeuddannelsen må ses i sammenhæng med kapacitetsfastlæggelse og mulighederne for at regulere tilgangen til alle videregående ud- dannelser. Det er min hensigt at vende til- bage til dette spørgsmål i den kommende folketingssamling. Herunder må drøftes mu- lighederne for at regulere ved hjælp af råd- givning og alternative uddannelsestilbud. Adgangsbegrænsning er således én blandt flere muligheder og kan ikke betragtes iso- leret for lægeuddannelsen.

Lovforslaget ændrer heller intet ved det forhold, at undervisningsministeriet løbende vil være forpligtet til at tilvejebringe klinisk uddannelseskapacitet svarende til tilgangen til denne del af uddannelsen.

Bilag 3.

UNDERVISNINGSMINISTERIET

Ad forslag til lov om sygehusvæsenets deltagelse i uddannelse inden for kliniske fag ved det lægevidenskabelige studium m. v. (F. 184).

Spørgsmål 6:

Idet man henviser til vedlagte svar*) (F. 184 - bilag 9 - spørgsmål 1) fra undervisningsministeren, spørges om, hvorvidt ministeren mener, at personer, der er ansat i tjenestemandstillinger, hvor det ikke er fremgået af stillingsopslaget, at der er undervisningspligt, *ikke* kan unddrage sig en sådan undervisning?

Svar:

Det er på grundlag af den af Den almindelige danske lægeforening og Foreningen af yngre læger den 29. maj 1973 afgivne erklæring min opfattelse, at hvis en læge er ansat i en tjenestemandstilling (eller overenskomststilling), uden at undervisningspligt ved ansættelsen har været på tale, vil den pågældende, såfremt hans afdeling senere bliver pålagt undervisning, være pligtig at udføre sådan undervisning, hvis der ikke ved et opslag af en undervisningsstilling er fremkommet egnede ansøgere.

---

*) Ikke optrykt her.